

Council of the European Union. (2022). *Council Recommendation of 16 June 2022 on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability*. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H0627%2801%29>

Duvekot, R. (2016). *The Power of VPL: Validation of Prior Learning as a multi-targeted approach for access to learning opportunities for all*. Edition: 1e, Publisher: Inholland University AS and European Centre for Valuation of Prior Learning. <https://www.researchgate.net/publication/267335617>

OECD. (2022). *Skills Strategy Netherlands: Assessment and Recommendations*. OECD Skills Studies. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264251847-en>

OECD. (2023). *Skills Strategy for Post-War Recovery: Building Human Capital Resilience*. OECD Skills Studies. <https://doi.org/10.1787/9789264251847-en>

SBB (Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). (2024). *Qualification structure and electives in the Dutch VET system*. Official SBB Website. <https://www.s-bb.nl/>

Верховна Рада України. (2025). *Закон України про професійну освіту* (№ 4574-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20>

— 90 —

УДК 377.1.6(493):334.7

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БЕЛЬГІЇ З БІЗНЕСОМ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БЕЛЬГІЇ

Анна Остапенко,
доктор філософії, старший науковий
співробітник відділу зарубіжних систем
професійної освіти Інституту професійної
освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-2669-7227>
e-mail: annostapenko1989@gmail.com

Анотація. У статті проаналізовано механізми партнерства бельгійських закладів професійної освіти із бізнесом, через діяльність галузевих комісій та асоціацій, що забезпечують одну з головних участь роботодавців у модернізації освітніх програм для сучасних кваліфікацій. Проаналізовано інструменти інтеграції студентів у професійне середовище – від тристоронніх угод про стажування до дуального навчання, де роль сертифікованих менторів на підприємствах є визначальною для оцінки результатів підготовки фахівців.

Ключові слова: професійна освіта, коледжі, роботодавці, дуальне навчання, менторство, Бельгія.

*Anna Ostapenko,
PhD, Senior Researcher of the Department of
Foreign Systems of Vocational Education of the
Institute of Vocational Education of the
NAES of Ukraine*

Abstract. The article analyzes the mechanisms of partnership between Belgian vocational education institutions and the business sector through the activities of industry committees and associations, which ensure significant employer involvement in the modernization of educational programs for contemporary qualifications. The study examines various instruments for integrating students into the professional environment, ranging from tripartite internship agreements to dual education (work-based learning), where the role of certified workplace mentors is decisive in assessing the outcomes of vocational training.

Keywords: vocational education, colleges, employers, dual education, mentorship, Belgium.

У Королівстві Бельгії існують спеціалізовані служби професійного навчання, які координують роботу з бізнесом у регіонах (Фландрія, Валлонія та Брюссель). Така система повноважень вимагає постійної координації між міністерствами освіти та праці, що реалізується через спеціалізовані агенції. У Фландрії Міністерство освіти і навчання тісно співпрацює з Міністерством праці та соціальної економіки. Ключовими виконавцями політики є агенція AGODI

(освітні послуги), ANOVOKS (вища освіта, кваліфікації та гранти) та VDAB (Фламандська служба зайнятості та професійного навчання-координація навчання на робочому місці та працевлаштування) (Cedefop, 2026). VDAB відіграє критичну роль у партнерстві, організовуючи професійну підготовку для шукачів роботи безпосередньо у співпраці з підприємствами, SYNTRA-Фландрія-організація учнівства та підготовка підприємців, Le Forem-Валлонія-Регіональний оператор професійного навчання та прогнозів ринку, Bruxelles Formation-Брюссель-управління професійною підготовкою у столичному регіоні, IFAPME- Валлонія-дуальне навчання для малих та середніх підприємств (SME), SFPME (EFP)- Брюссель- навчання в альтернативі для SME у Брюсселі (Le Forem, 2026). У франкомовній частині країни структура ще складніша: регулювання формальної освіти здійснює Міністерство Французької спільноти, тоді як Валлонський регіон та Брюссель (через COCOF) курують професійне навчання та зайнятість. Основними операторами тут виступають Le Forem у Валлонії та Bruxelles Formation у Брюсселі, які регулюють надання професійних тренінгів та взаємодіють з регіональними радами (Cedefop, 2026).

Професійна освіта в Бельгії це не тільки коледжі (Hogescholen у Фландрії та Hautes Écoles у франкомовній спільноті), які орієнтовані на практичну підготовку фахівців. Коледжі пропонують програми професійного бакалаврату (180-240 кредитів ECTS), які поєднують теоретичне навчання з інтенсивними періодами практики (Student.be, 2026). Взаємодія коледжів з бізнесом реалізується через кілька стратегічних механізмів. По-перше, це створення асоціацій (Associatie у Фландрії та Rôles Académiques у франкомовній Бельгії), які об'єднують один університет та один або кілька коледжів. Ці структури дозволяють координувати навчальні програми так, щоб вони відповідали регіональним економічним стратегіям та забезпечували мобільність студентів між професійними та академічними траєкторіями (Cedefop, 2026). У Фландрії Hogescholen мають значну автономію, проте їхні програми повинні відповідати професійним стандартам, розробленим за участю соціальних партнерів. Ключовим інструментом є «Комісії професійного поля» (Werkveldcommissies), які складаються з експертів галузі. Вони беруть участь у регулярному перегляді навчальних планів, оцінюючи актуальність компетенцій, що викладаються. У франкомовній спільноті служба SFMQ (Service francophone des métiers et des qualifications) розробляє профілі професій

та кваліфікацій, які стають основою для розробки програм у Hautes Écoles (Cedefop, 2026).

Для забезпечення відповідності ринку заклади професійної освіти впроваджують інноваційні підходи: залучення фахівців з бізнесу; виконання студентами реальних кейсів наданими компаніями-партнерами (Cedefop, 2026); проведення спільних прикладних досліджень виконують замовлення бізнесу на розробку нових продуктів або оптимізацію процесів. Практична підготовка в Бельгії є обов'язковим компонентом професійної освіти. Вона регулюється суворими законодавчими нормами, що захищають як студента, так і роботодавця (KU Leuven, 2026).

Будь-яке стажування в рамках навчання повинно бути офіційно оформлене тристоронньою угодою (між навчальним закладом, приймаючою компанією та студентом). Ця угода визначає цілі навчання, тривалість, графік роботи та обов'язки сторін. Якщо стажування триває понад 60 днів у Фландрії (поза межами навчальної програми), воно часто вимагає укладання спеціального «Контракту професійного занурення» (Convention d'immersion professionnelle, CIP), який передбачає мінімальну винагороду (KU Leuven, 2026).

Академічне (Curricular)-забезпечує коледж та Тристороння угода (Stageovereenkomst); професійне занурення (CIP)-обов'язкове, забезпечує компанія та Бельгійське законодавство про CIP; студентська робота-заробітна плата- забезпечує компанія та Трудовий договір (Studentencontract). Студенти часто шукають місця для практики через спеціалізовані платформи, такі як Student.be, а також через портали університетів та соціальні мережі (LinkedIn). Найбільша активність у пошуку стажувань припадає на осінні місяці (вересень-листопад), коли студенти планують свою практику на другий семестр (Student.be, 2026). Процес стажування супроводжується подвійним наглядом. Від підприємства призначається «майстер стажування» (Maître de stage, Mentor), який відповідає за щоденне керівництво та інтеграцію студента в професійне середовище. Від коледжу призначається супервізор (M.F.P. – Maître de Formation Pratique або координатор), який стежить за відповідністю практики навчальним цілям. Наприкінці стажування обидві сторони заповнюють звіти про оцінювання, які впливають на підсумкову оцінку студента та отримання кредитів ECTS (KU Leuven, 2026).

Дуальне навчання (Duaal leren, Alternance) є найбільш інтенсивною формою партнерства, де студент проводить близько 60-

70% часу на робочому місці. Це система, доступна як у середній професійній освіті (з 15 років), так і дедалі частіше у вищій освіті (Cedefop, 2026). У Фландрії реформа «Duaal leren» спрямована на підвищення привабливості професійних траєкторій. Студенти отримують «виплату за навчання» (leervergoeding), яка варіюється залежно від інтенсивності роботи на підприємстві (від 20 годин на тиждень на робочому місці). Для компаній це спосіб підготувати майбутні кадри під свої специфічні потреби, а для студентів – швидкий шлях до працевлаштування (VDAB, 2026). Франкомовна система «Alternance» базується на мережі центрів IFAPME та SFPME, які співпрацюють з тисячами малих та середніх підприємств (Cedefop, 2026). У цій системі ключову роль відіграє «делегат з опіки» (délégué à la tutelle), який виступає медіатором між учнем та роботодавцем, контролюючи виконання навчального плану та вирішуючи можливі конфлікти (Securex, 2026).

Бельгія стикається з викликами у масштабуванні дуального навчання. У 2024 році лише близько 48.8% випускників VET пройшли через форми навчання на робочому місці, що нижче цільового показника ЄС у 60%. Основними бар'єрами є: сприйняття, відповідність навичок та навантаження (Steunpunt Werk, 2019). Секторні фонди (такі як Constructiv у будівництві або Agoria у технологічному секторі) виконують роль посередника між попитом на навички та освітньою пропозицією. Реалізуються заходи з фінансової підтримки. Надання субсидій підприємствам на навчання стажерів та оплату праці менторів. Прогнозування навичок для дослідження потреб ринку праці допомагає коледжам адаптувати навчальні плани. Створення навчальних матеріалів, сертифікаційних програм та організацій майстер-класів. Інвестування в обладнання для коледжів, щоб студенти працювали з технологіями, які реально використовуються в індустрії (Cedefop, 2026).

У Валлонії та Брюсселі концепція партнерства втілена в мережі «Центрів компетенцій» (Centres de compétence). Це високотехнологічні центри, створені на базі державно-приватного партнерства між регіональними урядами, спеціальними фондами та освітніми закладами (Cedefop, 2026). Центри, як Technifutur або TechnoCampus, надають студентам доступ до дороговартісного обладнання (робототехніка, 3D-друк, передові верстати з ЧПК). Взаємодія відбувається через короткі інтенсивні модулі, де студенти проходять практичну частину своїх курсів у середовищі, максимально наближеному до реального

виробництва. Це забезпечує плавний перехід від навчання до роботи, оскільки молоді фахівці вже знайомі з промисловими стандартами та заходами безпеки (наприклад, сертифікація VCA). У Бельгії діє мережа центрів компетенцій, які надають доступ до високовартісного обладнання (робототехніка, ІТ, медіа, гейміфікація, штучний інтелект в освіті). Якість практичної підготовки прямо залежить від кваліфікації наставника на підприємстві. У Бельгії роль ментора (*tuteur, mentor*) є формалізованою. Щоб компанія отримала статус «навчального підприємства» (*leerbedrijf, entreprise formatrice*), вона повинна мати сертифікованого ментора (Steunpunt Werk, 2019). Організації, такі як SYNTRA або IFARME, проводять спеціалізовані курси для майбутніх менторів. «Програма підготовки менторів охоплює педагогічні, комунікативні та психологічні аспекти роботи з молоддю» (Syntra AB, 2026).

Бельгія активно інвестує в модернізацію партнерства, щоб відповісти на виклики глобальної конкуренції. Одним із пріоритетів є розвиток STEM-освіти (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Фламандський план «STEM Agenda 2030» передбачає залучення дівчат та вразливих груп до технічних професій через мережу стейкхолдерів, що включає промислові гіганти та наукові центри. Також впроваджується план використання XR (Extended Reality) в освіті, що дозволяє студентам проходити віртуальну практику в небезпечних або важкодоступних середовищах перед виходом на реальну роботу (Cedefop, 2026).

Висновок. Отже, успіх бельгійської системи професійної освіти базується на тісному зв'язку із бізнесом, що дозволяє миттєво оновлювати навчання під реальні потреби компаній. Ключову роль відіграють сертифіковані ментори на підприємствах та спільні центри компетенцій, які стають для студентів головним містком до сучасних технологій.

Список посилань

Cedefop. (2026). *Vocational education and training*.
<https://www.cedefop.europa.eu/files/ti0224436enn.pdf>

VDAB. (2026). *Opleiding professionele bachelor onderwijs*.
<https://www.vdab.be/vindeenopleiding/opleidingen/professionele-bachelor-onderwijs>

Student.be. (2026). *Higher education in Belgium*.
<https://www.student.be/en/student-life/higher-education-in-belgium/>

KU Leuven. (2026). *Conditions – Working, volunteering & career*.
<https://www.kuleuven.be/english/stuvo/working-volunteering-career/internships/voluntary-internship-conditions>

Securex. (2026). *Quel est le rôle du délégué à la tutelle?* Lex4You.
2026 <https://www.securex.be/fr/lex4you/employeur/themes/formation-et-stage/stage-et-apprentissage/quel-est-le-role-du-delegue-a-la-tutelle>

Syntra AB. (2026). *Mentoropleiding voor duaal leren*. Geraadpleegd
op 14 maart 2026, van <https://www.syntra-ab.be/opleidingen/mentoropleiding-voor-duaal-leren>

Steunpunt Werk. (2019). *Duaal leren: Uitdagingen en aanbevelingen voor de volgende Vlaamse Regering*. *Over.Werk: Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 29(1), 51–61.
https://www.steunpuntwerk.be/files/publications/OW/OW_2019_1/overwerk_2019_1_06.pdf

— 00 —

УДК 373.5:37.014:004

НАВЧАННЯ «ПОЗА ТЕРИТОРІЯМИ» У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Дар'я Вороніна-Пригодій,
науковий співробітник відділу порівняльної
педагогіки Інституту педагогіки
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-0545-1727>
e-mail: voronina.pryhodii@gmail.com

Анотація. Проаналізовано концепцію навчання «поза територіями» як важливий напрям трансформації сучасної середньої освіти та розвитку освітньої мобільності. Розкрито еволюцію поняття освітньої мобільності, її основні форми та роль цифрових технологій у забезпеченні безперервності навчання в різних освітніх середовищах. Визначено сутність навчання «поза територіями» як освітньої моделі, що передбачає можливість здобуття освіти незалежно від